

Négy nemzedéken átívelő sportszeretet

Az egykori öttusázó, Gallovits Gyula, lányai sportsikereiben látja a folytatást

FOTÓ: SZUCHER ERVIN

A kommunista rendszer megfosztotta az igazi nemzetközi sportsikerektől. A hazai versenyeken hosszú évekig országos bajnökként szereplő öttusázó, Gallovits Gyula életútja a megmaradásért küzdő jellegzetes erdélyi magyar sors.

Nagyváradiként lassacskán négy és fél évtizede él Temesváron. Felmenői és unokatestvérei közül szinte mindenki futballozott, apja a legendás NAC-nál is megfordult, gyermekként ő is kipróbálta a labdarúgást. Jól szaladt, ügyesen cselezett, a foci helyett mégis az úszást választotta, majd megtoldotta még négy sportággal. Így lett a váradi úszóból temesvári öttusázó.

Pályafutása során tíz ifjúsági és felnőtt országos bajnoki címet nyert, hosszú ideig volt a válogatott alapembere. Ugyan lemaradt az 1976-os montreali ötkarikás játékokról, de ott lehetett az 1980-as moszkvai olimpián. Családjában is mindenki sportolt: felesége elsőosztályú kézilabdázó volt, lányai – főként a kisebbik – a teniszvilág elitjéhez tartoztak. A ma már hatvanesztendő egykori bajnok – aki alkatának köszönhetően korából legalább egy tízest letagadhatna –, jelenleg több temesvári ifjú sportoló sikerkövácsa. A múlt rendszerben, mint szinte minden feltörekvő kisebbségi sportoló, ő is megszenvedte származásának hátrányát, de mindig büszkén vállalta erdélyi magyarságát. Mint mondja, a lányai után sem az Ame-

szült, amikor a partról megpillantotta őt a román öttusa-válogatott edzője. Ha fájó szívvel is, de akkori tréner, Türkössy Zsolt átengedte a jól úszó és jól szaladó fiatal embernek nagy jövőt jósoló szövetségi kapitánynak. „Nem akkor, hanem pár évvel később, ’73-ban kerültem Temesvárra. Akkor alakult az egyetemi sportklub keretében az öttusaszakosztály, amely lényegében a város második csapata volt a CFR után. Az edző, Báneth Péter egy reggel értem jött Nagyváradra, estére egy hátizsákkal a vállamon már a Bega partján voltam. Apám csak kapkodta a levegőt, és mindegyre azt hajtogatta: egy sport is nehéz, hogy fogsz te öttel boldogulni?!” – idézi fel a kezdeteket az egykori partiumi fiú.

A ma már 85 esztendősebb Gallovits Gyula tudta, mit beszél, hiszen maga is számos sportágat kipróbált, de végül egyetlen egynél kötött ki. Ifiként Erdély legendás hírű csapatánál, a NAC-nál rúgta a bőrt, amire nemcsak ő, hanem az egész rokonság rendkívül büszke volt. „Persze hogy szerettem volna, ha a fiam is követi a családi hagyományt, de annak is örültem, hogy öttusabajnok lett. Mindig mondtam: sportoljál bármit, mert egész-

Gallovits Gyula még az Amerikai Egyesült Államok kedvéért sem hagyná el szűkebb hazáját, Temesvárt

Bodola Gyuláról elnevezett nagyváradi stadionba, de inkább a tétét és a jóval színvonalasabb külföldi bajnokságokat választja.

A kis Gyulát azonban nem csak az apja, az anyja is a felkarolta és a sport felé terelte. Tehette is, mert 1954-ben Balogh Erzsébetet országos tornászbajnokként jegyezte a szakma. Ma már az édesanya az égi arénában folytatja pályáját, de a hatvanéves fia gondosan őrzi a szinte vele egyidős kristályvázát, amit a néhai tornászbajnok az aranyérem és az oklevél mellé kapott jutalomként.

„A családban mindenki focista volt. Az apám a magyar elsőosztály kapujáig vitte, két unokatestvérem még a válogatottban is megfordult. Nekem is tetszett, el is kezdtem járni edzésekre – az úszótanárom tudta nélkül. Suli előtt úsztam, iskolából kijövet futballoztam, aztán este megint úszóedzésre siettem. Egy ideig bírtam, de aztán lebuktam. Az edzőm mondta is: annyi bikfic gyerek rúgja a bőrt, de te az úszásban már bizonyítottál. Döntsd el, kik közé akarsz tartozni, a bajnokok vagy a bikficek közé?” – idézi néhai mesterét Gyula, akinek az intó szavai után nem sokat gondolkodott. Mint kiderült, jól döntött: előbb úszó-, majd öttusabajnok lett. Utóbbi tíz éven keresztül.

A név hátránya

A tíz bajnoki cím, az állandó válogatottság, a jól sikerült vb-szereplés a ’89 előtti Romániában egy magyar sportoló számára nem könnyen hozta meg az elismerést, és távolról sem jelentett olimpiai vízumot. Pedig minden élsportoló álma, hogy bár egyszer az életben ott lehessen a görögök által kitárlt és Coubertin báró által továbbfejlesztett nagy megmérettetésen. „Nem is volt kérdéses, hogy 1976-ban ott leszek-e vagy sem a mont-

reali ötkarikás játékokon. Aztán az utolsó pillanatban a szövetség úgy döntött, inkább egy román fiút küld el helyettem Kanadába. Indulás előtt aztán csavartak még egyet a dolgon, és az egész csapatot visszaléptették, a sportolók helyét három szekus kiránduló vette át” – meséli a manapság hihetetlennek tűnő történetet az, aki átélte. Rá négy évre a csapat – Gallovits Gyulával az élen – már kiutazhatott Moszkvába, elvégre a szovjet főváros nem volt az a hely, ahol valaki is disszidálni kívánczolt volna a kommunista tömb egy másik országából. A temesvári bajnok jelenléte a román válogatottban még így is kérdéses maradt az utolsó percig. Szerencséje volt edzőjével, Gheorghe Tomiucal, a besszarábiai ellentmondást nem tűró fickóval, aki semmilyen külső beavatkozást nem tűrt meg és nem engedett az elvtársaknak. Nem érdekelte, hogy a keretet románok vagy magyarok alkotják, számára az eredmény volt a fontos. Szomorúsága nem alaptalan: Montreal és Moszkva között, ’77-ben, majd ’78-ban Gallovits ifiként két világkupafutamot is nyert a felnőttéknél, ami feljogosította arra, hogy merészet álmódjon.

Egykori temesvári csapattársa és barátja, Wermescher Ottó az akkori idők legjobb romániai öttusázójának tartja. „Mint nem bukaresti sportolónak végig hátrányos helyzetben kellett a versenyekre készülnie. Lehet, ha az öttusa több támogatást kap, és Gyulának lehetősége lett volna az edzésekre és a versenyekre összpontosítani, még kimagaslóbb eredményeket ér el, és a határon túli magyarságnak is lett volna egy olimpiai vagy világ bajnoki győztese” – állítja a marosvásárhelyi származású, jó ideje Németországban élő egykori sportoló. Wermescher szerint az sem mellékes, hogy Gallovits Gyula úgy érte el a leg-

jobb eredményeit, hogy a napi két-három edzés mellett egyetemet végzett, majd a temesvári ifi csapat edzőjeként tevékenykedett. „Ha Gallovits Gyulára öttusázóként gondolkodok, leginkább céltudatossága és kitartása jut eszembe” – jellemzi azt, akihez a mai napig is szoros szálak fűzik.

A félresikerült ötkarikás játékok után Gallovits még egy pár évig versenyzett, 1983-ban országos bajnokságot nyert, de egy idő után úgy érezte: elég a testi-lelki győtrelemből, a hosszú és sokszor eredménytelen bukaresti központosított felkészítő táborokból, a hozzátartozókról, barátokról, kulturális eseményekről való lemondásból, és inkább edzőként folytatja. Közben férjként, családapaként is helyt kellett állnia, hisz ekkorra a második lánya is meglátta a napvilágot...

Az alma a tenispályán pattogott

Nem esik messze az alma a fájától – a Gallovits-lányok esetében a tenispályáig pattant. Az 1978-ban született Alida és húga, a hat évvel kisebb Edina a kézilabdázó anyjuk, Florica Chiș-Gallovits hatására a teniszt választották. Míg Gyula felesége kézilabdaedzésre járt, a gyerekek a csarnok melletti pályán a teniszlabdával és -ütővel ismerkedtek. „Be kell látnom, a nagyobbik lányom, Alida ugyan ott volt a világ első kétszáz játékosa között, Floridában bajnok volt, de nem a teniszre született. Edina viszont óriási tehetség volt. Kétéves korában a teniszlabdával aludt, háromévesen az erkélyen falazott” – büszkélkedik a Gallovits apuka. Kisebbik gyereke hamar be is került a teniszvilág vérkeringésébe – szülei áldozatával, semmiként nem a szak-szövetség anyagi támogatásával.

FOLYTATÁS A 15. OLDALON

Edina hamar bekerült a teniszvilág vérkeringésébe

rikai Egyesült Államokba, sem az anyaországba nem kívánczik – ő élete végéig a Bánságban szeretne maradni annak, ami: Gallovits Gyulának.

Úszodán és focipályán keresztül az öttusához

Gallovits Gyula „eltemesváriasodása” fél évszázaddal ezelőtt... Bukarestben kezdődött. A tizenhárom éves nagyváradi úszó a fővárosi Dinamo-medencében éppen az országos bajnokságra ké-

séges. De ne feledd, a tanulás legyen az első!” – idézi fel utódjának szóló intelmeit id. Gallovits Gyula.

Az apa nem is bánhatta meg, hogy fia nem követte. Mint mondja, a váradi foci már rég nem az, ami az ő idejében volt. „Már csapat sincs, aminek érdemes lenne szurkolni, és amelyért érdemes lenne kiülni a lelátóra!” – bánkodik a kilencedik iksze felé araszoló egykori labdarúgó. Pedig az egészsége és életkedve lehetővé tenné a magát jól tartó, autót vezető öregúrnak, hogy kilátogasson a legendás